

ДУМА

Никога не можеш да разбереш колко е дълбока локвата, преди да нагазиш в нея.

Неизвестен автор

Има език - монголският, от който произлиза думата "богдихан". Означава "велик, премъдър хан". Била е използвана и като титла на китайските императори. Богдиханът е неотделим от представата за него като неподобен на всички останали сред простосмъртните. Той е и човек, и не е. Същество, подобно на човек. В смисъл не на недостиг на качества, а напротив - точно обратното: на наднорменост от наличие на способности, на притежание на свръхнадареност. Не е било трудно това съчетание на реалност и хиперболизация да съществува като представа в условията на географска отдалеченост на отделните поданици от "величието", на йерархични предпоставености в общуването с него на обкръжението му. И всичко това под смразяващата сянка на всепроникващия и неумолим терор спрямо еретиците относно качествата на богдихана.

Хилядолетия по-късно, в условията на информационно общество, сугестивният модел за описание на изключителността на даден държавник вече е обърната пирамида. Неговото присъствие повсеместно в информационното пространство се превръща в шестия елемент в образуването на Вселената, след първите пет, въведени от древните философи: земята, водата, въздух, огъня и етера (ефира).

Какво е това явление

"богдихан Борисов, Бойко"?

В своята монография "Ерата на гълпите" Серж Московичи разглежда два типа водачи: библейски Моисеев тип и тотемния (тотем - животно или предмет, издигнато в религиозен култ - б.а.). Първата категория се ръководи от принципа, че, образно казано, "Най-трудното в работата е да си гледаш работата". В края на краищата онова, от което хората трябва да се възхищават и което трябва да уважават, са висшите идеи, а не индивидите, които ги възпяват, с една дума да не се нископокланят на кумирите от плът и кръв. Според Моисей става въпрос за принцип на властта: "Не си прави кумир или каквото и да е изображение на нещо, което е на небето горе, на земята долу или във водата под земята..." С тази своя заповед Моисей е искал да попречи на завръщането на онези, които - според Библията, е прогонил: магьосниците, фетишистите, създателите на илюзии, онези, които хипнотизират хората. И не е случайно, че забраната на Моисей многократно се е възраждала в хода на историята. Това е било направено и от Карл Маркс, който пише до един от своите съратници: "Когато ние с Енгелс влязохме в обществото на комунистите, то беше при условие, че от неговия статут ще бъде прогонено всичко, което се отнася до прекратеното преклонение пред авторитетата."

Водачите от типа на Моисей се стремят да приобщат и обединят масите около някоя идея, а не да застанат в центъра на тяхното внимание. Винаги се позиционират на заден план. При всички обстоятелства тяхното поведение остава сдържано, а властта им - незабележима и ненаатрапчива. Те се стремят да омаловажават себе си, като например в Библията се казва следното за Моисей: "Той беше смирен човек, повече от всеки друг човек на Земята."

Ето коя черта в характера се е превърнала в най-важния критерий, по който се съди за качествата на "великия човек". Ханибал във войната си срещу Римската империя е спял също като своите войници върху земята. Владимир Илич Ленин се е отказвал винаги от всякаква помпозност, от всякакви поклонения на властта, от прекомерните признаци на власт. "В Кремъл - пише Виктор Серж (болшевик, писател и историк) - живееше в малко помещение, построено за един от прислужниците в двореца. През цялата изминала зима

Богдиханът от ГЕРБ

Българският суверен може и да не се ориентира кой е крив и кой е прав в политическото театро, но и насън да го бутнат, трябва да знае кой командва

Славчо КЪНЧЕВ*

той нямаше отопление, както и всички останали. Когато ходеше на бръснар, чакаше реда си, тъй като смяташе за недостойно някой да му отстъпва своя ред. Една стара прислужница се занимава с домакинството и с кърпенето на дрехите." Лев Троцки (съратник на Ле-

ние, зрителите, едва ли се досещахме, че човек може да се усмихне, когато нещата се обкръжат, само защото се е сетил за някого, когото може да обвини за това.

После се проясни, че в свободното си служебно време от разфасоване на вината за фаловите в управлението му на различни дажби за неговите политически противници, особата Б.Б. лее пот над трудоемко занимание: преквалифицирането му от нереализиран пожарникар в изявен строител на въздушни замъци. Като междуременно българският суверен може и да не се ориентира кой е крив и кой е прав в политическото театро, но и насън да го бутнат, трябва да знае

сов върху публичната авансцена? Тук е уместно заключението на проф. Збигнев Бжежински, макар и относно друга държава: "... американската политическа система - силно зависима от финансовите инжекции за политическите кампании - става все по-уязвима за силата на много богатите, но тясно мотивирани вътрешни и външни лобита, способни да експлоатират наличната политическа структура, за да наложат своя "дневен ред" за сметка на националните интереси". Затова и изминалото повече от едно десетилетие от стартирането на тайния проект "Б.Б."

не промени радикално ситуацията

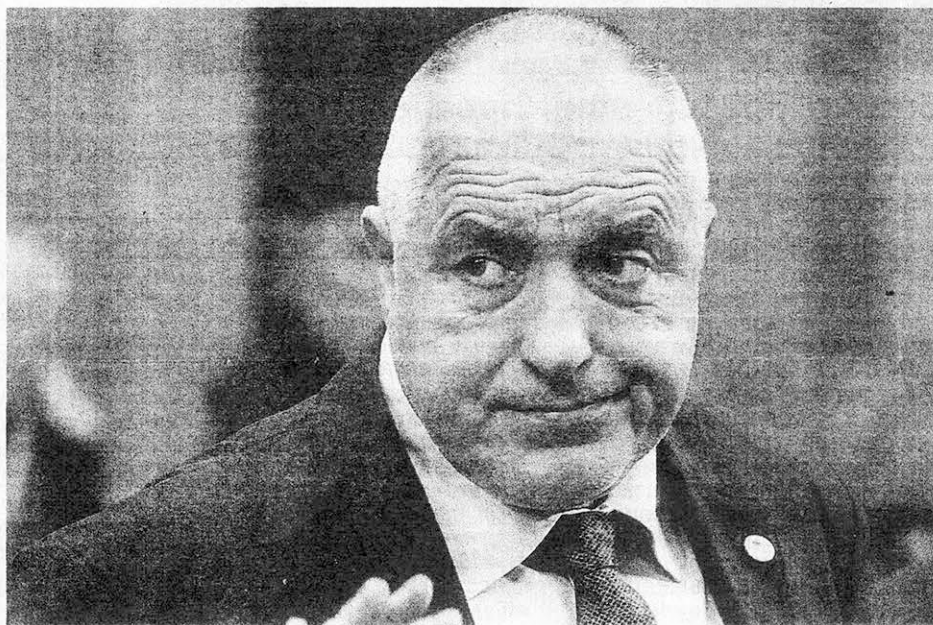
в България. Социалната тъкан продължава своето разпадане. Все по-силно изявеното икономическо разслоение, следствие от прилагането от страна на едно малцинство на максимата "Всички начини за печелене на пари са добри, важно е да са много", често отвъд територията на законопозволеното, е сигнал за спадане на общественния тонус, за намаляване на увереността да се спазват предписанията и се защитават забраните. То е сигнал за отслабване на колективното съзнание както у онези, които се обогатяват за сметка на своите сънародници, така и у потърпевшите, които го понасят - подобно на отпуснатата пружина, която е загубила способността си да се разтяга, като ответна реакция на онеправдането. И макар че още не се е загубила напълно представата за общите поведенчески норми, нито пък се поставя под въпрос съществуването на общите институции, но те сякаш вече са лишени от своя авторитет: хората започват да вярват по-малко в тях или изобщо да не вярват, поради отсъствието на властови действия за налагане на принципа на справедливостта. А понятието "справедливост" е свързано с представата за държавата, тъй като правото, което служи за критерий на справедливостта, е регулираща норма на политическото общуване, както пише още в IV в. пр.н.е. Аристотел.

В условията на дефицит на справедливост, поради оттеглянето на институциите от добросъвестното изпълнение на функциите им, възложени върху тях от общественния договор, у индивидите прониква социална апатия, неувереност и в собственения потенциал за себезащита - обстоятелства, които благоприятстват както появата, така и по-нататъшното съществуване на богдихана от ГЕРБ.

Опасността от мози мун управление

е в отколешната истина, че когато следваш стъпките на някого, стигаш неминуемо там, където се е озовал той. През 80-те години на миналия век, в условията на икономически неблагоприятия, Тодор Живков, обременен от болезнения стремеж да запази властта си, с лекота вкара България в дълговата спирала. Вместо да подаде своята оставка.

Е, правилният изход от една ситуация обикновено е най-трудният. Същото, но в още по-големи размери по отношение на натрупването на външен дълг, прави и Б.Борисов. Който по време на общуването си с "Първия" като негов телохранител, в най-добрия случай е могъл да научи от разговорите си с него не повече, отколкото триковете как да достигне, а после да пази властта си. Без да има значение цената, която ще плати за това българският народ.

нин) разказва, че веднъж по време на масовите манифестации, след като завършил речта си, "Ленин събра всичките си бележки и бързо напусна трибуната, за да избегне неизбежното. Но виковете и аплодисментите се усилваха и шумът нарастваше като последователни вълни".

Когато са индивидуализирани в поведението на дадена политическа личност, думите "смирение" и "скромност" всъщност са външната изява на една психологическа даденост: човек е смалил своите амбиции пред дълга, а не обратното.

Написаното дотук е достатъчно изчерпателно, за да не припознаете в този образ персоната на Б.Б. (Борисов, Бойко). Поради единствената, но достатъчна причина, че той не е носител на каквато и да е общественнополитическа идея, на която е готов самопожертвувателно да посвети своя живот, за да приобщи българския народ към нея.

Това, на което Б.Б. е готов да посвети съществуването на целокупното българско население, е

един социален експеримент

който всъщност демонстрира, че "прогресът" не се състои в заместването на погрешната теория с правилна, а в заместването и с по-неуловимо погрешна. Като ръководният принцип при нейната реализация е: "Да се греша е човешко. Да се стовари вината върху някой друг е още по-човешко". Ето защо в началото на неговата битност като премиер, когато господинът Б.Б. ни демонстрираше своята усмивка,

* Авторът е председател на УС на Асоциацията за борба против корупцията в България